

врахування персонального досвіду може сприяти вдосконаленню результатів застосування біографічного методу при аналізі типів соціальних інтерпретацій в контексті інтеграції відмінних психокласів в єдину спільноту, об'єднану формальними ознаками державно-правового цілого.

Щавінська О.В.

студентка,

Науковий керівник: Докаш О.Ю.

кандидат політичних наук, доцент,

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

СЕНС ЖИТТЯ ЯК ТАЄМНИЦЯ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Філософи, відповідаючи на питання антропології, особливу увагу приділяли пошуку шляху, що допоміг би розгадати таємницю сенсу життя. Кожна людина в певний період свого життя під приводом впливу різних життєвих факторів прагне знайти відповідь на питання, в чому полягає сенс її існування. Наразі проблема досягає піку актуальності в період соціальних, економічних, політичних зрушень, коли руйнуються стереотипи, змінюються усталені життєві погляди і не кожна людина може знайти виправдання сенсу прожитого нею життя.

Проблема сенсу життя є основним питаннями філософії. Її досліджували філософи від періоду античності до сьогодення. Це знайшло відображення у працях таких вчених: Арістипп, Епікур, Демокрит, Сократ, А. Камю, О. Конт, Й. Гессен, Л. Фейєрбах, С. Л. Франк, Г. Сковорода, В. Соловйов. Особливо гостро питання сенсу життя розглядається в наш час революційних змін в житті та свідомості людей, що змушують переосмислювати основні актуальні життєві питання, одним з центральних яких є таємниця сенсу життя.

Мета статті полягає у розширеному аналізі проблеми сенсу життя, висвітлення гіпотез філософів різних часів та утворення концептуальної моделі вирішення питань сенсу життя.

Сенс життя – це прагнення людини співвідносити свої вчинки з системою суспільних цінностей, з вищим благом, щоб у такий спосіб отримати можливість виправдовувати себе. Ця проблема неодноразово з'являється в свідомості кожної людини протягом життя. Дослідник С. Л. Франк вважав, що будь-яка людина, рано чи пізно, свідомо чи несвідомо зіштовхується з цією проблемою: «Питання про сенс життя хвилює і дратує в глибині душі кожен людину. Людина може на якийсь час, і навіть на дуже довгий час, зовсім забути про нього, поринути з головою в буденні інтереси сьогодення, але життя так влаштовано, що зовсім і назавжди відмахнутися від нього не може навіть найтупіша або духовно спляча людина, але непереборний факт наближення смерті є для будь-якої людини грізним і невідступним

нагадуванням невирішеного питання про сенс життя» [2, с. 125]. На рівні свідомості ми розуміємо, що в світі закладений певний прихований зміст існування людства. Навіщо ми прийшли в цей світ і що залишимо по собі? Схожий спектр питань розглядав філософ Й. Гессен, зазначаючи: «В чому сенс життя? Чи є життя просто нісенітницею, беззмістовним, нікчемним процесом природного народження, розвитку, дозрівання, в'янення та смерті людини як і будь-якої іншої органічної істоти? Оті мрії про духовну значущість та осмисленість життя, які вже з юних літ хвилюють нашу душу і змушують нас думати, що ми народились не «даремно»...» [1, с. 19].

Кожна людина неповторна, тому в неї є власний індивідуальний підхід до розуміння та трактування сенсу життя, в основі якого лежить свобода вибору. Давньогрецький філософ Арістіпп наполягав, що сенс життя – це задоволення. Демокріт давав визначення сенсу життя як стану для досягнення щастя. «Мета життя – хороший настрій», нетотожний із задоволенням, за якого душа живе безтурботно й спокійно, не збурена ніяким страхом» [4, с. 154]. Цю тезу розвивав і Сократ, свідомо обмежуючи філософський аналіз вивченням морального буття людини. Л. Фейєрбах та Г. Сковорода підтримували думку, що сенс життя полягає в любовному ставленні до світу. Втрата сенсу життя – людська катастрофа, після якої вона іноді навіть відмовляється від самого життя. А. Камю вважав, що людині зовсім нідочого кінчати життя самогубством, рятуючись від безглуздя світу. Навпаки, її буття перетворюється на героїчний бунт проживання кожного моменту життя [7, с. 38].

Вирішення таємниці сенсу життя безпосередньо залежить від світогляду, культури, ієрархічної системи цінностей індивідів. На нашу думку, ідеї сенсу життя можна упорядкувати за наступною класифікацією:

- Релігійна концепція: суть життя – служіння «вищій божественній меті». Й. Гессен звертається за аналогією до Платона і заявляє: «Людина – копія божества!» [2, с. 23]. Життя на землі – страждання тут все є минулим, проте в нашій душі закладені милосердя, справедливість та ідея Бога як джерела вічності цих основ. Представники аскетизму сенс життя вбачають у крайньому обмеженні потреб людини, вони прагнуть досягнення морального чи релігійного ідеалу. За Ф. Олександровським основою пізнання життєвої мети є шлях аскези Якова. «Віддаляйся геть від земної матеріальності, що тебе оточує, тікай з брудної в'язниці свого тіла, з усіх сил втікай від спокус хіті, тюремників цієї в'язниці!» [5, с. 455-456]. Буддизм проголошує, що життя є страждання, яке породжується тягою до чуттєвих задовольень, і тільки відмовившись від них, можна знайти спокій і сенс [3, с. 24]. У християнстві сенс земного життя – то є підготовка до того, щоб зайняти місце біля Бога. Там буде воскресіння всіх померлих і наступне вічне життя.

- Альтруїстична концепція: сенс життя – турбота про загальне благо, зорієнтована на прогресивний розвиток суспільства. Термін «альтруїзм», введений О. Контом, означає прагнення, протилежне егоїзму, коли інтереси людини ставляться вище за власні. Для людини життя стає осмисленим, коли вона служить певним інтересам, коли вона живе заради щастя прийдешніх поколінь. Якщо така позиція не пов'язана з духовною еволюцією людської

особистості, людина стає на шлях фанатизму. Відомий австрійський економіст Ф. Хайек вважав, що потрібно бути обачливим, наслідуючи певну ідею. «Факти й теорії стануть такою самою невід'ємною частиною ідеології, як і питання моралі. Від людей приховуватимуть усе, що може викликати сумніви в мудрості уряду або зародити до нього недовіру...» [6, с. 134].

- Концепція гедонізму: Сенсом життя є отримання насолоди від життєвих благ. В основу покладена гіпотеза Епікура, що застерігає нас від ситуації, за якої пошук сенсу життя відсуває на другий план саме життя. Епікурейське ставлення до життя, якщо воно позбавлене відповідальності за нього, утверджує в людині егоїстичну позицію «життя заради себе» і веде до втрати відчуття його повноцінності. Гедоністична концепція визначає сенс життя заради різного роду задоволень, насолод і керується принципом «після нас – хоч потоп». У патологічних випадках гедоністична спрямованість поведінки набуває форми алкоголізму, наркоманії, токсикоманії, сексуальної розбещеності.

- Концепція самореалізації: сенсом життя є покликання. Таке покликання не обов'язково пов'язане з професійною діяльністю, це може бути також виховання етичних та моральних норм особистості, внутрішній аналіз, за допомогою якого досягається самореалізація особистості. Й. Гессен відзначає: «Кожна людина може і повинна реалізовувати етичні цінності, стати доброю, шляхетною людиною, високоморальною особистістю. Найвище покликання людини – вміти належним чином визначити своє місце в процесі творення й правильно зрозуміти, чим вона має бути, щоб стати людиною» [2, с. 26]. В даній концепції розглядається також сенс життя як досягнення певної цілі.

В даній науковій розвідці здійснюється аналіз проблеми сенсу життя як таємниці буття, розглядається модель класифікації вирішення питання сутті життя. Модель є суб'єктивною, вибір індивіда залежить від таких факторів: особливість характеру, генетика, мікроклімат, в якому він перебуває. Існують два факти, якими ми можемо оперувати – народження та смерть людини. Вони істотно впливають на визначення людиною власного сенсу життя. Єдиної відповіді на даний момент не можливо сформулювати, так як для кожної людини вона буде відрізнятися. Ми спробували створити альтернативну модель вирішення проблеми сенсу, що об'єднує такі концепції: релігійна, альтруїстична, концепція гедонізму та внутрішньої самореалізації. Жодна з них не досягає повноти, завершення і є протилежністю чогось іншого. Кожній з наведених вище концепцій притаманний незавершений характер, їхнє дослідження породжує ряд цілковито нових питань. Ця ж проблема стосується гіпотез окремих філософів різних часів, вони мають суб'єктивний характер, тому не можуть сприйматися як загальноприйняте вирішення питання сенсу життя.

Список використаних джерел:

1. Йоганнес Г. Сенс життя / Г. Йоганнес. – К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. – 136 с.
2. Франк С. Л. Сенс життя / С. Л. Франк // І. Жеребило. Проблеми сенсу життя людини в українській середньовічній філософії: Монографія. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 223 с.
3. Буева Л. П. Людське життя в соціокультурному контексті // Збірник матеріалів з філософських проблем сучасної медицини. – М., 1997. – 164 с.
4. Дынник М. А. Материалисты Древней Греции. – М., 1955. – 240 с.

5. Мень А. История религии: В 7 т. / А. Мень. – М.: Слово, 1992. – Т. 6. – 224 с.

6. Хайек Ф. Дорога к рабству / Ф. Хайек // Вопросы философии. – 1990. – № 12. – 134-176 с.

7. Камю А. Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство: Пер. с фр. – М.: Политиздат, 1990. – 415 с. – (Мыслители XX века).